

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA CAȘU v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 75524/13)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

1 octombrie 2019

Prezenta hotărâre este definitivă, dar poate suferi modificări de formă.

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza Cașu v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită într-un Comitet compus din:

Egidijus Kūris, *Președinte,*

Valeriu Grițco,

Darian Pavli, *judcători,*

și Hasan Bakırcı, *Grefier adjunct al Secției,*

Deliberând la 10 septembrie 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 75524/13) *versus* Republica Moldova depusă la Curte în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către o cetățeană a Republicii Moldova, dna Olga Cașu („reclamanta”), la 21 noiembrie 2013.

2. Reclamanta a fost reprezentată de dna N. Pruteanu, avocat în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de agenții săi la acel moment, dl L. Apostol și dl M. Gurin.

3. Reclamanta s-a plâns, în mod particular, că arestul ei preventiv nu s-a bazat pe motive relevante și suficiente și că condițiile detenției sale au constituit un tratament inuman și degradant, contrar Articolelor 5 § 3 și 3 din Convenție.

4. La 17 iunie 2015 Guvernului i-au fost comunicate plângerile menționate *supra* și restul cererii a fost declarat inadmisibil în conformitate cu Articolul 54 § 3 din Regulamentul Curții.

5. La 9 aprilie 2019 Curtea a declarat inadmisibilă plângerea formulată în baza Articolului 3 din Convenție.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

6. La 3 februarie 2012 reclamanta (care avea 15 ani și 7 luni la acel moment) a fost reținută, fiind bănuită de participarea la comiterea unui atac în grup asupra unei persoane, soldat cu deces.

7. La 4 februarie 2012 procurorul a înaintat un demers la Judecătoria Râșcani cu privire la aplicarea arestului preventiv în privința reclamantei. În general, motivele pe care s-a bazat procurorul erau că reclamanta, care nu era căsătorită și nu avea o ocupație permanentă, putea să se eschiveze de la urmărirea penală și să compromită investigația.

8. În aceeași zi, Judecătoria Râșcani a emis mandat de arest pentru treizeci de zile, bazându-se pe motivele invocate de către procuror. În fața instanței,

reclamanta a susținut că nu avea vreo intenție de eschivare și că era dispusă să coopereze cu partea acuzării. Ea a solicitat să fie plasată în arest la domiciliu, în loc să fie deținută în penitenciar. Cu toate acestea, citând prevederile Codului de procedură penală ce autorizau aplicarea arestului preventiv asupra unei persoane din cauza riscului de a influența și de a se eschiva de la urmărirea penală, instanța de judecată a concluzionat că reclamanta prezenta asemenea riscuri pentru că era acuzată de o infracțiune excepțional de gravă. Ulterior, reclamanta a fost plasată în arest preventiv în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău.

9. Procurorul a înaintat câteva demersuri pentru prelungirea arestului preventiv în privința reclamantei în timpul urmăririi penale, reiterând aceleași motive. Prin încheierile irevocabile din 4 și 29 martie și 27 aprilie 2012, Judecătoria Râșcani a prelungit arestul preventiv al reclamantei, de fiecare dată cu câte treizeci de zile, bazându-se pe aceleași temeuri ca și anterior și reutilizând același text în încheierile lor.

10. La 17 mai 2012 cauza a fost transmisă spre examinare la Judecătoria Centru. În rechizitoriu reclamanta era acuzată de tâlhărie.

11. La diverse date, procurorul a înaintat demersuri cu privire la prelungirea arestului preventiv al reclamantei, de fiecare dată pentru nouăzeci de zile. Instanțele au admis acele demersuri și au prelungit detenția reclamantei de fiecare dată pentru nouăzeci de zile, în baza aceluiași temeuri invocate în încheierile lor precedente. Cererile de recurs ale reclamantei au fost respinse de către Curtea de Apel Chișinău. Reclamanta a fost eliberată din detenție la 24 noiembrie 2013.

12. Printr-o hotărâre din 30 iunie 2014 a fost constatată vinovăția reclamantei în comiterea infracțiunii imputate și a fost condamnată la șase ani și opt luni de închisoare. Procesul penal este pendinte.

II. DREPT INTERN RELEVANT

13. Legislația națională pertinentă cu privire la arestul preventiv a fost redată în hotărârea Curții în cauza *Buzadji v. Republica Moldova* ([MC] nr. 23755/07, §§ 42-43, CEDO 2016 (extrase)).

14. În conformitate cu articolul 186 § 4 din Codul de procedură penală, în vigoare la acel moment, arestul preventiv al minorilor nu putea să dureze mai mult de patru luni.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 § 3 DIN CONVENȚIE

15. Reclamanta s-a plâns în baza Articolului 5 § 3 din Convenție că instanțele naționale au oferit motive insuficiente pentru deciziile lor cu privire

la plasarea ei în arest preventiv și prelungirea acestuia. Articolul 5 § 3 din Convenție, prevede următoarele:

„3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

A. Admisibilitatea

16. Curtea notează că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. În continuare, stabilește că ea nu este inadmisibilă din alte motive. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. În fond

17. Reclamanta a susținut că arestul ei preventiv a fost excesiv de îndelungat și nu s-a bazat pe motive relevante și suficiente.

18. Guvernul și-a exprimat dezacordul în raport cu reclamanta și a argumentat că detenția reclamantei a fost justificată de complexitatea procesului penal și de necesitatea de a evita influența reclamantei asupra investigației sau eschivarea ei.

19. Curtea reiterează că justificarea oricărei perioade de detenție, indiferent de cât de scurtă, trebuie să fie în mod convingător demonstrată de către autorități. Obligația unui magistrat de a reda motive relevante și suficiente pentru aplicarea arestului – adițional la persistența unei suspiciuni rezonabile – se aplică de la prima decizie de plasare a persoanei în arest preventiv, *id est* „cât mai prompt” după arest (a se vedea *Buzadji*, pre-citată, §§ 87 și 102). Mai mult decât atât, când decid dacă o persoană ar trebui să fie eliberată sau deținută, autoritățile sunt obligate să examineze măsurile alternative de asigurare a prezenței sale la proces (a se vedea, *e.g.*, *Idalov v. Rusia* [MC], nr. 5826/03, § 140, 22 mai 2012).

20. Justificările care au fost considerate drept motive „relevante” și „suficiente” în jurisprudența Curții au inclus asemenea temeuri precum pericolul de a se eschiva, riscul exercitării presiunii asupra martorilor ori influențării probelor, riscul unei coluziuni, riscul comiterii unei noi infracțiuni, riscul provocării dezordinii publice și necesitatea de a proteja deținutul (a se vedea, spre exemplu, *Stögmüller v. Austria*, 10 noiembrie 1969, § 15, Seria A nr. 9; *Wemhoff v. Germania*, 27 iunie 1968, § 14, Seria A nr. 7; *Tomasi v. Franța*, 27 august 1992, § 95, Seria A nr. 241-A; *Toth v. Austria*, 12 decembrie 1991, § 70, Seria A nr. 224; *Letellier v. Franța*, 26 iunie 1991, § 51, Seria A nr. 207; și *I.A. v. Franța*, 23 septembrie 1998, § 108, *Culegeri de hotărâri și decizii* 1998-VII).

21. Prezumția este întotdeauna în favoarea eliberării. Ținând cont în mod corespunzător de principiul prezumției nevinovăției, autoritățile judiciare

naționale trebuie să examineze toate circumstanțele de natură să afirme sau infirme existența unui interes public ce ar justifica derogarea de la regula fixată de Articolul 5 și să le includă în deciziile lor cu privire la cererile de eliberare din arest. Curtea va determina existența sau lipsa unei încălcări a Articolului 5 § 3 din Convenție luând în calcul motivele specificate în deciziile instanțelor de judecată și faptele incontestabile invocate de reclamant în cererea sa (a se vedea, *inter alia*, *Buzadji*, pre-citată, §§ 89 și 91). Argumentele în favoarea sau împotriva eliberării nu trebuie să fie „generale” și „abstracte” (a se vedea *Smirnova v. Rusia*, nr. 46133/99 și 48183/99, § 63, CEDO 2003-IX (extrase)).

22. Revenind la circumstanțele de fapt ale prezentei cauze, Curtea notează că reclamanta a fost deținută în mod repetat – în baza aceluiași motive de fiecare dată – timp de aproape douăzeci de luni. Aparent, motivele s-ar fi limitat la parafrizarea motivelor pentru dispunerea detenției prevăzute de către Codul de procedură penală, fără a explica cum acestea erau aplicabile în cazul reclamantei. Instanțele nu au explicat de ce ele credeau că reclamanta s-ar fi eschivat sau comis o nouă infracțiune, și nici nu au explicat cum ea ar fi putut influența probele sau martorii. Prelungirea automată și „la indigo” a detenției reclamantei este, în continuare, demonstrată prin primele câteva încheieri – din martie și aprilie 2012 (a se vedea paragraful 9 *supra*) – în care instanțele au reutilizat același text. În plus, Curtea nu poate decât să observe că detenția reclamantei timp de aproape douăzeci de luni pare a veni în contradicție cu prevederile articolului 186 § 4 din Codul de procedură penală, care limita durata arestului minorilor la patru luni. Considerentele redată *supra* sunt suficiente pentru a permite Curții să concluzioneze că arestul preventiv al reclamantei timp de aproape douăzeci de luni a fost excesiv de îndelungat și nu s-a bazat pe motive relevante și suficiente. Așadar, a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 3 din Convenție.

II. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

23. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciul

24. Reclamanta a solicitat 50,000 de euro (EUR) pentru prejudiciul moral.

25. Guvernul a argumentat că pretenția era excesivă și i-a solicitat Curții să o respingă.

26. Pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamantei EUR 3,000 pentru prejudiciul moral.

B. Costurile și cheltuielile

27. De asemenea, reclamanta a solicitat EUR 117 pentru costurile și cheltuielile suportate în fața Curții.

28. Guvernul și-a exprimat dezacordul în privința sumei solicitate de către reclamantă și a obiectat că ea a eșuat să-și argumenteze pretențiile.

29. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor în baza Articolului 41 din Convenție doar în măsura în care s-a demonstrat că acestea au fost suportate realmente în mod necesar în limita unui quantum rezonabil. În prezenta cauză, ea notează că reclamanta nu a prezentat detalii cu referire la suma solicitată. Așadar, Curtea respinge pretențiile cu privire la costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

30. Curtea consideră ca fiind adecvat ca rata dobânzii de întârziere să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, la care trebuie să fie adăugate trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 3 din Convenție;
3. *Hotărăște*
 - (a) că Statul reclamat trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă conform Articolului 44 § 2 din Convenție, EUR 3,000 (trei mii de euro), care urmează să fie convertite în moneda Statului reclamat la rata aplicabilă la data achitării, plus orice taxă care poate fi aplicată;
 - (b) că, la expirarea celor trei luni menționate mai sus și până la executarea hotărârii, urmează să fie achitată o penalitate adițional sumei de mai sus la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantei cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză, comunicată în scris la 1 octombrie 2019, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții..

Hasan Bakırcı
Grefier adjunct

Egidijus Kūris
Președinte